

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

4. De possessore malæ fidei, quatenus restituere teneatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

domini habeatur, interim dum illi lis non mouetur, adeò vt si fructus etiam naturales alienauerit, ad nihil teneatur, nisi fortè inde locupletior factus sit.

6 Pretium locationis ex re aliena ad eius dominium spectat, licet dominus rem, si penes se habuisset, nunquam locaturus fuisset: hoc enim est per accidens. Exemplum habes in ædibus alicui elocatis, & torque aurea aliena, quæ non numeratur inter res vsu absumptibiles, sed eius vsus à domino separari alteri concedi, & per se in æstimationem venire potest, quare precium elocatae torquis non est meræ industriae, sed ipsius rei fructus, quippe cum propter eius usum pendatur, consequenter ad rei dominium spectat.

7 Si bonæ fidei possessor fructus rei absumpsit, restituere debet, quatenus locupletior factus est, qui vt supra l. 14. ff. de condict. indebiti, hoc naturæ quum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletiozem.

8 Bonæ fidei possessor fructus perceptos ex fundo alieno, breuiore tempore, id est, 30. annis, vsucapere potest, quam ipsum fundum, quippe tempus longum ad eum vsucapiendum requisitum.

C A P. IV.

De Possessore malæ fidei, quatenus restituere teneatur.

1 **M**alæ fidei possessor est, qui iniuste possidet, sciens, vel per crassam ignorantiam scire intendens, ius sibi non competere. Quo non comprehenduntur ii, qui improprie malæ fidei possessores dicuntur.

dicuntur, post causam in iudicium deductam & litis contestationem iuxta l. sed et si, ibi: Quoniam post litis contestationem omnes incipiunt malæ fidei possessores esse. Verum hi, cum causam dubiam actori statim cedere obligati non sint, si antea bona fide in possessione fuerunt, non tenentur, si causa cadant, nisi de fructibus post litis contestationem perceptis, vel quos negligentia sua percipere intermiserunt. Fructus verò perceptos ante litis contestationem restituere debent, quatenus extant.

Si res apud malæ fidei possessorem casu fortuito perit, alioquin etiam peritura apud dominum, nihil restituere debet in conscientiæ foro, non ratione acceptæ rei, cū nihil ex ea possideat; neq; ratione iniustæ damnificationis: cum causa damni non extiterit, quando sine vlla culpa v. c. hostium incursione, civitatis deflagratione perit, nihilominus peritura. Quod si verò iniquus possessor eam dolo absumpsit, vel per crassam seu mortalem negligentiam perdidit, tunc tenetur æstimationem eius domino prestare, nihil obstante, quod si ei à fure ablata non fuisset, tamen periisset; quia in hoc casu fur (iniquus possessor) est causa interitus, ac perinde restituendi obligationem contrahit, ratione iniustæ læsionis.

NB. Si publicè sciatur, rem periculo incendii, hostium direptioni subiectam esse, æstimatio rei tum plurimum imminuitur, ut proinde fur, si tali rerum statu rem absumat, minorem restitutionem facere debeat, quia fieri potest, ut ad nihilum absumptor teneatur, si videlicet res nullo modo ab interitu liberari posse videatur; quia tali casu merito dominus inuitus non est. Sin verò
eripi

eripi possit, tunc reuera domina valet, ideò ad restitutionem tenetur, V. C. Miles abstulit vestem 15. floren. transiens per prouinciam non hostilem, casu, et ratione ductus, quod si ego non auferam, alii sine dubio auferrent. Si abstulit animo restituendi per occasionem domino, nihil peccauit, imò negotium domini utiliter gessit; Si autem abstulit sine animo restituendi, peccauit; quia inuito domino rem alienam abstulit; potuit tamen peccasse venialiter, et quòd licet vestis alias tempore pacis valeret 15. floren. tamen imminente hoste vix 10. pazziis: quia tempore belli & hostis in propinquo, res multum deprecantur. Quod attinet ad restitutionem, si accepit animo restituendi domino, adeoque bona fide, ac potestata domino restituere non possit, neque pauperibus debet.

NB Fur mercatori in naui frumentum furans, statim absumens, postero autem die naui submergat cum omnibus mercibus tenetur ad restitutionem, quia semel contracta obligatio restituendi mercibus frumentum, iniuste ipsi absumptum, subsequente fortuito euentu non extinguitur.

NB. Fur per crassam negligentiam seruandi amittens poculum aureum furatum, tenetur ad restitutionem, nihil obstante, quod poculum periisset, et domino non fuisset ablatum. Ratio, quia aliquis in alienam furando, ex iustitia obligationem inuoluntariam, ratione delicti sui contrahit, non minus, quàm depositarius, v. c. voluntariam ex contractu: Ergo delicti depositarius non tantum dolum, sed etiam culpam Theologicam praesertim latam siue moralem praestare debet, ita & fur.

3 Inuentor rei alienae, si nesciat ad quem pertineat, eam

eam per crassam negligentiam amittat, non obligatur ad restitutionem. Ratio, quia nemo censetur causa damni, idcirco, quod cum facile illud impedire posset, neglexit, nisi ex iustitia obligatus, aut inuentor hoc casu non est obligatus ex iustitia ad rem custodiendam. Quia obligatio vel est voluntaria ex pacto, vel inuoluntaria ex delicto. Iste autem nec cum domino rei pactus est, nec contra eum deliquit. Ergo, Excipe, nisi Dominus rem per se, vel per aliam personam recepturus fuisset, & ego praeueniam, teneor ad restitutionem: nam alioquin damnum iniustum domino inferretur, quippe, qui merito iniustus est, ut res, nisi sub tali obligatione auferatur.

Malæ fidei possessor tenetur restituere omnia melioramenta rei intrinseca (quæ v. c. fit stercoreatione, plantatione) deductis tamen expensis tam necessariis quam vtilibus. Ratio prioris conclusionis est, quia augmentum seu melioratio rei intrinseca domino eius cedit, consequenter etiam fructus ex re, eiusque intrinsecis meliorationibus percepti, eidem restituendi sunt: Absumptorum verò fructuum æstimationem tenetur restituere, quia intulit damnum iniustum.

NB. Neque refert, tamen si dominus, si in sua potestate rem seruasset, non tantos fructus inde percepisset: nam id eius fortunæ cedere debet, quod res eius plus in manu furis fructificavit, quam si ipsimet eam possedisset.

Idem locum habet in creditore, qui fructus omnes ex fundo sibi oppignerato perceptos, deductis expensis & æstimatione laboris, restituere cogitur, nihil obstante, quod dominus eum non tanto studio coluisset. Ratio posterioris partis assertionis est, quia fructus

fructus non intelliguntur, nisi deductis impendiis, fructus. ff. soluto matrim. Nullus casus interuenire potest, qui hoc genus deductionis (impendiis ex fructibus) impediatur. id habet locum in foro conscientiae.

NB. Melioramenta extrinsecus adiuncta à mala fidei possessore, V. C. fenestræ, ianux, lapides preciosi, & sine incommodo domini separabilia retineri possunt.

5 Si res intrinsecè aucta siue melior effecta apud malæ fidei possessorem, postea decreuit, V. C. quantum furatum deteriore reddiderit) restituere tenetur, secundum valorem status optimi: quia augmentum intrinsecum ad dominum rei spectat, eique statim vna cum re ipsa restituendum est: quare si à fure absumatur, aut deterior reddatur, iniustum damnum infert, quod ei compensare debet. *Semper enim fur moram facere videtur*, ait Vlpianus. Quod si verò etiam apud Dominum res similis deterior facta esset, etsi ab iniquo possessore in statu optimo restituta fuisset, tunc satisfacit fur restituendo rem in statu deteriore, ad quem sine culpa tamen sua peruenit. Ratio, quia hoc casu fur per moram restituendi, nullum re ipsa domino damnum intulit.

6 NB. Si res in manu furis extrinseca æstimatione aucta, V. C. modicum filiginis, & tunc carius, V. C. vendita est, satisfacit domino, si res similis ipsi restituatur, vel precium eius secundum taxationem temporis, in quo restitutio fit. Ratio, quia ille, valor extrinsecus non censetur fructus seu augmentum rei, sed potius industria,

stria, ideò non rei domino, sed possessori etiam mala fidei cedit.

Semper tamen lucrum omne cessans & damnum emergens, domino iniquus possessor restituere cogitur. Exemplum lucri cessantis est, si dominus v. c. frumentum non seruasset, donec decresceret, sed maiore precio vendidisset, totum hoc ei refarciri debet. Exemplum damni emergentis est; Si propterea, quod Equus, V. C. aut frumentum ablatum, vel debito tempore restitutum non fuit, ipsemet dominus coactus est, frumentum aut equum maiori precio emere.

NB. L. fructus. ff. eod. Fructus non modo percepti, sed qui honestè percipi potuerunt, æstimandi sunt. Ratio, quia in casu iniustæ damnificationis, dominum indemnem omnino seruare oportet.

CAP. VI.

Quinam restituere debent damnum iniuste datum?

AD contrahendam obligationem restituendi ex capite iniustæ læsionis duo esse necessaria: & vt damnum illatum sit, & vt contra iustitiam, siue per iniuriam illatum sit. Quare si quis in aliena sylua contra domini sui voluntatem ligna cedat, non tenebitur de damno, quia omnino inuoluntariè, & sine iniuria illatum est.

Præter damni executores, etiam concausæ eius ad restitutionem obligantur, quorum 9. sunt:

*Iussio, consilium, consensus, palpo, recursus,
Participans, mutus, non obstans, non manifestans.*

Qui expressè vel tacitè mandat damnum inferri, de eo tenetur.

Rati-